

NÉPNEVELŐ

A KATHOLIKUS TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, egyes szám ára 30 fillér. — Szerkesztőség: Budapest, VIII. ker., Szentkirályi-utca 28. szám. — Telefon: 52—31. — Kéziratokat nem küldünk vissza.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
EMBER KÁROLY
KIADÓTULAJDONOS:
SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

Megkapja e lapot minden katolikus népoktatási intézet egy példányban ingyen. Ily kérelmek az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján intézendők a Szent-István-Társulat igazgatóságához, Budapest, VIII. kerület, Szentkirályi-utca 28.

Mi itthonlevők.

Irta: *Káth József.*

Ezer meg ezer magyar tanító állja a kemény harcot, küzd északon és délen, keleten és nyugaton. A magyar honvéd neve túlragyogja a világ valamennyi harcosának nevét és a magyar honvédet száz meg száz magyar tanítóból lett tiszt is vezeti. A magyar tanítóra eddig szórt számtalan és megérdemelt elismerést most a harci dicsőség fénye is tetézi.

És az itthonmaradtak vajjon osztoznak-e hős társaik önfeláldozásában? Nem kell kérdeznünk. Az Est gyögnörű vezércikke nemrég lángoló szavakkal dicsérte nemcsak a harcoló, de az itthonmaradt magyar tanítók lelkes munkáját is. Hát mit is végzünk mi itthon? Helyettesítjük bevonult társainkat, kétszeres munkát végzünk kétszeres lelkesedéssel és szeretettel, 50—60—80 helyett 100—200 gyermek sorsán, boldogulásán dolgozunk, buzgókodunk. Lelkes apostolkodással szaporítjuk a hadikölesönt jegyzők számát, gyűjtjük a fémét, szedjük a ruhát, élelmet, dohányt és egyéb szeretetadományt küzdők, sebesültek, bénák, vakok és tudóbetegek részére. Millió kezét és millió szívet mozgatunk, indítunk meg és a jótékony cseppjeit tengerré sokasítjuk. Kezére járunk kartársaink családjának, de a nép levelezését, tájékozódását is bevonjuk munkakörünkbe. Magyar szülő nevében hány ezer magyar tanító levele ment a kaszárnyába, frontra, orosz vagy szerb fogságba. És hány könyvet törölt le magyar anya arcáról a tanító vagy tanítónő vigasztalása, lelkesítése, bátorítása, kitarásra való buzdítása. Hány aggódó, vergődő szívet nyugtatott meg egy-egy esetre való hivatkozással vagy valamely alaptalan aggodalom eloszlataival!

Rekvirálásnál, összeírásnál is mily megnyugvást keltett a tanító szeretetteljes, jóindulatú eljárása.

A magyar tanító mindenhol dicsően helyt állott; a jelennek reá háramló feladatait példás, önfeláldozó kitarással és szeretettel végezte és végzi.

De van egy ennél nagyobb és fokozottabb felelősséggel járó munkája is: a nagy béke nemzedékének kellő kioktatása, felnevelése.

Még dördül az ágyú, villog a sujtó kard, még folyik a véresküzdelen. Még a háború pillanatnyi jelenségei és tapasztalatai foglalják le a pedagógia teljes figyelmét. Még a rombolás, a megdermesztés hatása alatt állunk. Tanítógyűléseink szünetelnek, a szervezés, tömörítés munkája megakadt, tanügyi lapjaink megszűntek vagy lesorvadtak, kizökkentek a belső szemlélődésből, az önképzést elősegítő, irányító munkájukból s inkább a háború külső tapasztalatait boncolgatják.

De már kezdjük érezni a tavaszt, a béke közelgését. Az elnyomott, alvó élet felébred, a munka megindul, a rügyek bontakoznak. Helyre akarjuk hozni a télokozta károkat, az új tavasz munkáját pedig jobban, célszerűbben akarjuk végezni.

Hogy a tanítás terén miféle változások lesznek, azt csak részben sejtjük. Az új országhatárok megállapítása, a megkötendő szövetségek politikai és gazdasági súlya nagy hatással lesz a népiskola tananyagára, sőt nézetem szerint eddigi szervezetére is.

Még a tananyagnál is nagyobb gondot kell majd fordítanunk a nevelésre: tanítók és tanítványok nevelésére.

A tanítóisztek nagy száma a társadalom minden rétegében, de különösen a falu népe előtt nagyban fogja emelni a tanítóság tekintélyét.

Ezt a hatást állandóvá kell tennünk s e munkában az itthonlevőket illeti az előkészítés kötelessége. Érdeklődünk vitéz kartársaink előléptetése, kitüntetése, hősi tettei iránt, gondoskodunk arról, hogy mindezt az illetőnek községe is megtudja s annál nagyobb szeretettel környezze majd Isten segítségével hazatérő tanítóját. Gondoskodjunk arról, hogy elesett kartársaink emlékét a község illő módon megörökítse. Erre nézve talán a háború befejezése után kell országsszerte mozgalmat indítanunk s a tanítóegyesületek feladatává kell tennünk az erről való gondoskodást. Gondoskodjunk arról,

hogy hőseink hatamaradottjai szükségét ne szenvedjenek. Az országgyűlés megtette a kezdőlépést, midőn az ily tanítók hatamaradottjainak, tekintet nélkül a szolgálati időre, nyugdíját biztosította. De ez a nyugdíj nem lesz elég a kellő megélhetésre. Forduljunk az aldozatkész közönség szívéhez, gyűjtsünk ezek részére s szapantsuk a Népinevelő és Néptanítók Lapja alapját. Lesz akárhany beteges, megfőrt társunk is, körül gondoskodniuk kell. Bármily nyomasztó a drágaság, mégis adakozzunk a magunkéból is, meg pedig fölünk telhető bőkezűséggel, hogy mire hazatérnek, megnyugodva és örömtelien élvezhessék a százsoros erővel felelő kártársi szeretetnyújtotta aldozatunkat.

A háború sok felületességet, könnyelműséget, nemtörődömséget és bünt szüntetett meg. Komollya, megfontolóvá és erőssé változtatta a lelkeket, elsősorban a lövészárkokban küzdő, minden pillanatban halálra kész hősök lelkét. Milyen sivarnak, celtalannak, kicsinyesnek és megvetendőnek látszik most az a számtalan, apróbb-nagyobb harc, az a sok ellentét és támadás, mely a tanítóság között dúlt. Milyen veszedelmes és alattomosnak találjuk most azt a fektelenül garázdalkodó erőszakosságot, mely a tanítóság minden nemesebb együttműködését szétforgácsolta, ordító lármába fúlasztotta csakis azért, hogy a közös célokért harcoló tanítóságot a keresztény, hitvallásos világnézet ellen való harcokba rángassa bele. Milyen más értékkel tiszteljük most a vallás erejét, a fegyelem hatalmát és szükségességét. Hazatérő hőseink megtisztult lélekkel fognak körültekinteni. Szigorúbb, magasabb mértékkel fogjuk mérni egymást és egymás szereplését. A léhaságnak, modortalanságnak, üres nagyhangúságnak korszaka után szebb jövő fog felderülni a társadalomban s ez a fordulat a tanítóság körében, mely nevelői munkásságánál fogva már eddig is józanabb uton haladt, még mélyebb hatást fog eredményezni. Ez a hatás mindenkéltől az egyénekben fog nyilvánulni. A külső megjelenés izléses egyszerűsége úgy tanítóknál, mint tanítónőknél, a hangban, vitatkozásokban, közszereplésekben való fegyelmezettebb és tartózkodóbb, de annál tartalmasabb fellépés, az öntudattal párosult szerénység lesz, kell, hogy ez legyen a mérvadó. A tanítóságnak nem kell okvetlen mindenhez hozzászólnia, mindenben részt vennie, de ha aztán bármily ügyet magáévá tesz, azt zaj nélkül, ám annál egységesebb nyomatékkal kell támogatnia, legyen az egyesületi, községi vagy országos kérdésnek a megoldása. Támogatnunk kell egymást mindenhol és minden igaz ügyben, még pedig őszinte, cselekvő kártársi együttérzéssel. Egymás magánügyeibe nincs beleszólásunk, de mihelyt valamelyikünknek tette vagy szereplése a közönség kritikáját teszi szükségessé, kellő egyértelműséggel kell védelmére kelnünk, avagy ha méltán megérdemelné, kártársi szeretettel beláttatni vele

hibáját és joutra téríteniük. Az egyén is, a kártársi kör is a tanítói jellem méltó kifejlesztésén buzdólkodjék.

A jellemnevelés ilyenmő munkája természet-szerűleg megtermi gyümölcsét tanítványaink nevelése terén is. Minél finomabb, fegyelmezettebb lelkő az egyes tanító és a tanítói kar összesége, annál jobban neveli a jövő nemzedékét is.

A háború megmutatta, hogy az élet nem becézést, dedelgetést, elpuhultságot követel az egyentől, hanem határozottságot, öntudatos aldozatkésztséget, ellenállóképességet. És a háború után bekövetkező békés fejlődés, az újjáépítés, felvirágoztatás évtizedeiben sem lesz szükségünk egoista, önmagukba temetkező avagy életüket minden elvetésséggel és degeneráló önkíméléssel töltő magyarokra. Tettrekész, erős, szívós, megedzett és acélos lelkő ifjúságot kell nevelniük, mert a jövő feladata nem lesz könnyő. Ez az itthonmaradottak legsürgősebb feladata. Ahány gyermek jár hozzánk, annyi tettvágyó, az eljövendő munkában részt venni óhajtó, ennek tudatával telített honpolgárt kapjon tőlünk a haza. És ha még oly sok és nehéz munkánkba kerül is, foglalozzunk tanítványainkkal még mélyrehatóbban, kitartóbban, de a céltól egy se maradjon el. Még a leggyengébb tehetségre, a legkisebb erőre is sok munkát fordítsunk. Lelkesítsük és telítsük meg őket a rájuk váró nagy munka gondolatával, hogy ennek tudatával induljanak az életbe és hogy ez a tudat lebegjen folyton szemük előtt, mint a hazaért hozható legszebb, legnemesebb, de békés áldozat. Haretéren vérző, hős tanítók, itthon sokszorozott fáradalommal a honért verejtékező tanítók így aldoznak a magyar hazának!

A katolikus tanítói segélyalap gyűlése.

A magyarországi latin- és görögszertartású róm. kath. tanítók segélyalapja, a Főmagassági Bibornok Hercegprímás és érsek úr folyó évi június 2-án 2774. sz. a. kibocsátott kegyes leirata értelmében kivételesen Esztergomban, az elnök lakásán múlt évben tartotta XXXI. közgyűlését. Jelen voltak: Dr. Walter Gyula v. püspök, praefatus, esztergomi kanonok elnöke alatt az egyesületi és részben a kath. tanügyi tanács képviselőiben: Számord Ignác, dr. Mattyasovszky Kasszián, Mátéffy Viktor, Siposs Antal Felix, dr. Wiedermann Károly, Fekete Árpád és Oberth Ágoston. Elnök a következő beszéddel üdvözölte a bizottság tagjait és nyitotta meg a közgyűlést: *Mélyen tisztelt Uraim!* Szomorú kötelesség lehangolt szavával kell kezdenem. Fájó szívvel, bánatba merült lélekkel tolmácsolom a legbensőbb részvét meleg érzését azon súlyos veszteség felett, amely a magyar egyházat sújtotta, midőn Vasary Kolos bibornok nemes szíve f. évi szeptember 3-án örökre megszűnt dobogni. Három éve csaknem, hogy búcsút véve magas méltóságától, csendes elvonultságban pihent azon emésztő gondok és kimerítő fáradságok után, amelyekkel két, mozgalmas évtizeden túl terjedő

áldásos főpásztori működése össze volt kapcsolva. A jótékony intézmények változatos soraiban, amelyeket kifogyhatlan bőkezűséggel nagylelkűen támogatott, nem az utolsó helyet foglalta el az Orsz. Kath. Tanítói Segélyalap, amelyet mindjárt kormányzása kezdetén azon óhajának kifejezése mellett gazdagított 30.000 koronával, hogy az Orsz. Kath. Tanítói Árvaház tervét minél rövidebb idő alatt foganatosítsa Esztergomban. A magasztos eszme megvalósításának nem örvendhetett a nemeskeblű főpásztor. Nem érthette meg, hogy legyen hajlék szekvárosának falai között, amely vendégszeretettel tárja fel kapuit a kath. tanítók elhagyott arvai előtt. Él azonban nagy neve, áldott emléke. Él a kath. tanítóság soha meg nem fogyatkozó hálája és kegyelete, amellyel emléket fenntartani és övezni fogja. Ennek egyik szerény záloga gyanánt kérem a m. t. urakat, örökítsük meg búsongó fájdalomunkat jegyzőkönyvünk lapjain, buzgón kérve az irgalmas Istent, részesítse a magyar egyház egykori díszét és büszkeségét az égi hon érdemelt jutalmában. M. t. Uram! A véget érni nem akaró borzalmas háború által felidézett súlyos zavarok miatt másodikban járul a M. t. Urakra a fáradságos feladat, hogy az Orsz. Kath. Tanítói Segélyalap Középponti Bizottságának hatáskörébe tartozó ügyek elintézését eszközölje. Feleddeti a M. t. Urakkal a munka terhét az az őszinte és mélyen gyökerező rokonszenv, amelyet — mint hivatásos tanfériak — a közművelődés terjesztésének alapvető bajnokai iránt táplálnak. Szinte kedvessé varázsolja az a körülmény, hogy módot és alkalmat nyújt Ó eminenciájának f. évi június 2-án 2774. sz. a. kelt kegyes megbízása azon nagyrabecsülés tanusítására, amelyre a tanügy munkásai mindig számíthattak, napjainkban azonban fokozottabb mérvű igényt tarthatnak. Fáradozásaik sikerei, tevékenységük érdemei alig tűndököltek még fényesebben, mint azon szuronyok és kardok villogásában, amelyeket lelkes és önfeláldozó tanítványaik ma a vértengerek száz halállal fenyegető hullámain lángoló felkesztéssel, önfeláldozó elszántsággal, rettentetlen hősiességgel forgatnak. Az elismerés babéraival kell a tanítóság halántékát öveznünk, ha a hazafias lelkület, áldozatkészség, a trón iránti hűség és a szenvedésekben tanusított törhetlenség ama jellemvonásain legeltetjük szemeinket, amelyeket a gondjaira bízott nemzedék lelkében fejlesztett és szilárdított. Nem merült ki munkája abban a feladatban, hogy az ifjúságot ismeretekkel és készségekkel vértézve, egyedül a lét gondteljes harcainak megvívására képesítse. Nem hangzatos szövegekre, bánatosan epedő dalokra, költői ábrándokra tanította a fogékony lelkeket. Mélyen átérezve felelősségteljes hivatását, az egyéniség határozott kialakítására, az erkölcsi akaraterő acélozására fordította gondos ügyekezését. Azon nagy hatalom uralmát buzgólkodott szilárd alapokra fektetni, amely elsőrangú, főtényezője az anyagi és szellemi élet összes működéseinek és jelenségeinek. Abba a művészetbe óhajtott az ifjúságot beavatni, amely az élet összhangzatos, tartalmas, erélyben és alkotásban gazdag berendezésére képesít. A vallásos meggyőződés, a feddhetlen jellem, a mély nemzeti érzés, a kitartó tevékenység, az önzetlen hazaszeretet nagy értékeinek tisztelőre, becsülésére és megszerzésük vágyára gyullasztott. Tudta, minő varázsosak e javak! Nem szellemi csemegék, frissítők csupán az élet küzdelmeinek lankasztó útjain. Vezérlő csillagok,

amelyek sugari fényesen világítják meg a halandó pályájának göröngyös, egyenetlen, bizonytalan ösvényeit. Bűvös hatású balsamok, amelyek megővják, fenntartják az egyén és nemzet akaratának szívós erejét. Képességet adnak, hogy a viszonyok bármilyen alakulásai között értelmének komoly megfontolásával, keblének szilárd határozottságával, akaratának teljes erejével szentelje magát a társadalom minden tagja az élet nemes kötelmeinek. Lelkesítenek, hogy harcoljon azon érdekek előmozdításáért, amelyek embertársainak, nemzetének jólétével, boldogulásával szoros összefüggésben állanak. Hevíteneik, hogy készséggel tegye le a haza oltárára szegény és gazdag, öreg és ifjú, előkelő és alacsony sorsú azokat az áldozatokat, amelyek emelkedésének, haladásának rúgói; virágzásának, dicsőségének biztosítékai gyanánt szolgálhatnak. Nem engedik, hogy az egyén, vagy a nemzet tevékenységének megnyilvánulásain az erőtlenség, a satnyulás, a rokkantság tünetei mutatkozzanak. Bizonyosak lehetünk ennél fogva aziránt, hogy azokban az ünnepi pillanatokban, midőn a hő epedéssel várt béke hajnalán megcsendülnek az Úr hajlékainak szentelt boltívei alatt a buzgó háláénekek, nemcsak a diadalmas vezéreket, nemcsak a hősiességgel küzdő harcosokért, hanem azokért a férfiakért is repülnek majd áhitatos fohászok az egek trónja felé, akik nyugodt lélekkel mondhatják a legféltreesebb község iskolájának dísztelen falai között is, hogy nem utolsó tényezői a sikereknek, amelyek mámoros örömben ringatják a kedélyeket. Meg lehetünk győződve arról is, hogy az odaadás és kitartás sohasem fog lanyhulni a nemzeti művelődés, a szellemi haladás feladatai körül. Buzgólkodni fognak munkásai a jövőben is, hogy lelkes tettvággyal lobogtassák a nemzedékek mindig az élet legbecesebb értékeinek, az eszményies törekvéseknek zászlaját. Önérzetesen, kötelességtudóan hársítsák el az akadályokat, amelyek azok megvalósításában, érvényesítésében gátolhatnak. E meg nem hiusulható remény kifejezése mellett, őszinte tisztelettel üdvözlöm a m. t. Urakat és szíves fáradozásaikért forró köszönetet mondva, a tanáckozást megnyitom.

A beszéd elhangzása után Számord Ignác indítványozza, hogy az egész terjedelmében vétessék a jegyzőkönyvbe. A jegyzőkönyvvezetésre Sipos Antal Felix kéretett fel.

Elnöki előterjesztések után szomorú szívvel jelenti, hogy *Foltin* János egri prépost-kanonoknak, a Segélyalap éveken át fáradhatlanul buzgó kezelőjének és *Machovich* Izidor besztecebányai apátkanonoknak elhunytát; majd pedig tudatta, hogy e hónap elején *Stark* Gyula nagyváradi igazgatótanító, a segélyalap lelkes alelnöke 50 éves jubileumát ünnepelte. Elnök ezután melegen üdvözlöi Számord Ignácot azon magas kitüntetésé alkalmából, hogy Ó Eminenciája, kegyelmes Főpásztorunk, a főegyházmegyei főtanfelügyelőséghez szölyította. Szerencsésnek tartja a választást, mert a kath. tanügy régi, kipróbált harcosának nyitott oly műkődési teret, amelyen tudását, buzgalmát a közérdekben érvényesítheti. Számord Ignác megilletődve válaszol s köszönetet mondva az elnök szíves figyelméért, kijelenti, hogy minden igekezését oda fogja irányítani, hogy minél jobban felelhessen meg kegyelmes Érsek Urunk várakozásának. Elnök betérjeszti a mult évre vonatkozó számadásokat és kéri a felmentvény megadását.

Miután a kitüntetett bevételi és kiadási tételek okmányokkal kellően igazolva vannak és így rendben találtattak, a bizottság az elnöknek a felmentvényt öszinte köszönetének kifejezése mellett megadja.

Elnök bemutatja az alapot kezelő méltóságos egri főkapitány képviselőjének, *Csekő Gabor* prépost-kanonok úrnak, a segélyalap számadó gondnokának az 1914. évi számadás adataiból a segélyekre vonatkozólag összeállított kimutatását. Elnök e kimutatás alapján előterjeszti a jövő évi költségvetést. A bizottság az elnök költségvetését elfogadja. Együttal felhatalmazza az elnököt, hogy a rendelkezésére bocsátott 3265 K 75 fillérből különösen a habbavonult tanítók családjainak sürgős segélyeket utalhasson ki és a bizottság intézkedései szerint fizetéseket eszközölhessen. Elnök ezután előterjesztette jelentését és javaslatát az ösztöndíjasok névsorával az ösztöndíjakra és segélyekre vonatkozólag.

A bizottság beható eszmecseré után az ösztöndíjakat egyházmegyenként adományozta a névsorban felvetteknek és a segélyeket is kiosztotta.

A tárgysorozat kimerítettén, indítványokra került a sor. Élénk eszmecseré indult meg az iránt, miként lehetne e nagyjelentőségű egyesületet a tanítók között, saját érdekükben, még inkább elterjeszteni s az iránta tapasztalt közönyösség jegét megszüntetni. Többek hozzászólásából azon vélemény szűrődött le, hogy elsősorban tanító- és tanítónőképző-intézetekben a szervezettan tanításánál kellene ezen jótékony intézményt a pályájára készülő ifjúsággal alaposan megismertetni és a belépést szívére kötni. Másodsorban sokat tehetnének a tanfelügyelő-esperes urak, ha iskolalátogatósaikat, a tanítóegyesületi gyűléseket és a más kinálkozó alkalmakat felhasználnák arra, hogy a tanítókat beiratkozásra bírják s a tagsági díjakat beszedjék. Végül a legmélyebb tisztelettel kéri a bizottság a Nagyméltóságú Magyar Püspöki Kart e fontos tanügyi intézmény hathatós és kegyes támogatására. Befejezésül Számord Ignác egyesületi alelnök köszönetet mondott a bizottság nevében az elnöknek az egyesület körül kifejtett lelkes fáradozásaiért. A nagy figyelemért és pontosságért, amellyel az egyesület minden ügyét kezeli. Az elnök viszont a bizottság tagjainak szíves fáradozását köszönte meg és minden munkálkodásukra Isten bő áldását kívánta, a gyűlést bezárta.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

Filozófia propedeutika függelékekkel. Irta Szilveszter Ferenc dr. Kiadja a Szent-István-Társulat. Ára 3 K 20 f. Igen értékes könyvvel gazdagította a Szent-István-Társulat a magyar irodalmat, mikor ezt a könyvet kiadta. A lelki élet jelenségeit világosan, érthetően magyarázza, a logikai ismereteket ritka könnyedséggel tárgyalja. Tanítók, tanárok nagy élvezettel olvashatják e könyvet, mely függelékeiben a következőket tartalmazza. *I. Ismeretelméletek.* 1. §. Ismeret ismeretelméletek. 2. §. Előítéletek. 3. §. Idealizmus és materializmus. 4. §. Racionalizmus és empirizmus. 5. §. Kriticismus és skepticismus. 6. §. Monizmus és pantheizmus. 7. §. Pozitivizmus és agnoszticizmus. *II. A filozófia jobb képviselői.* 1. §. Görög bölcelet. 2. §. A középkor bölcelete. 3. §. Az újkor bölcelete. 4. §. Vázlatos magyar filozófiairodalom. *III. A szociológia elemei.*

1. §. A szociológia fogalma, tárgya és feladata. 2. §. A szociológia fejlődése és módszerei. 3. §. Társadalmi evolúció: a) etnogen társadalom, b) demogen társadalom. 4. §. Társadalmi tudat, társadalmi fennmaradás. 5. §. A társadalmak pusztulása.

Lourdesről szóló legelső katolikus regény (Im Kampfe um Lourdes) magyar fordítása **Lourdes** címen már tényleg megjelent. Bolti ára 4.60 K, de a «Lourdes» folyóirat előfizetőinek csak 4.20 K, ha egyenesen a szerkesztőséghez küldik a megrendelést, illetőleg utalványon vagy csekkklapon az arösszeget. «E munka becses apologiaja a lourdesi eseményeknek s mint igen kellemes szépirodalmi mű általános érdeklődésre tarthat számot.» «Ezen igazán remekül megírt és feszült figyelmet keltően összeállított regényt nem Lourdes-tisztelők is a legnagyobb élvezettel olvashatják.» «E mű, mely nemcsak magasabb eszméket tár elénk, hanem költőien átgondolt élelveket is: igazán érdemes a legnagyobb elterjedésre is.»

HIREK.

A Szent-István-Társulat ülése. A Szent-István-Társulat igazgatóválasztmánya jan. 27-én 5 órakor népes ülést tartott. Az ülést dr. *Giesswein* Sándor alelnök nyitotta meg s bejelentette, hogy a Társulat ez évi közgyűlését március 23-án tartja meg, melyen *Csernoch* János biboros fővédő fog elnökölni. Ezután *Erdősi* Károly vezérigazgató az adandó rendes és pártolótagsági illetményekről tett jelentést, majd kimerítően ismertette a Társulat háborús jótékonyágát az elmúlt évben s ennek kapcsán a választmány köszönetét fejezte ki az Alkotmánynak, mely a katonák imakönyvére befolyt adományokat átutalta a Társulat pénztárába s ezáltal csökkentette a különben is nagy áldozatokat, melyek a Szent-István-Társulatot terhelik. Ajánlatára elhatározta az igazgatóválasztmány, hogy az 1914. évi pártolótagsági illetmények tiszta hasznának felét, 907 koronát az esetleg háborúban elesett alkalmazottak családjára külön kezeli s ez alapítványhoz csatolja az 1914. évi karácsonyi bazáron maradt felesleget is. Ha a Társulat kebelében ez alap hovaforrása tárgyaltalan lenne, valamely illy célú országos gyűjtésének fogja felajánlani. Megelégedéssel vette egyben tudomásul azt is a választmány, hogy a most lezajlott karácsonyi bazár az Ottokárhadiárvaház javára 3080 korona tiszta hasznat eredményezett, mely összeget a Társulat a Hadiárvaház megvalósultáig gyümölcsözően fog kezelni. Ezután a rendes és pártolótagsági létszámban beállott változásokról számolt be a vezérigazgató, melynek kapcsán örömmel vették tudomásul a jelenlevők, hogy úgy a rendes, mint a pártoló tagok számában örvendetes emelkedés állott be. A választmány ez alkalommal különösen melegen ünnepelte *Fétser* Anta! győri püspököt, ki alapító tag lett s *Takács* Menyhért jászói prépostot, ki a kassai sajtógyűlés alkalmából 16 új tagot szerzett Társulatunknak.

Giesswein Sándor dr. a Szent-István-Akadémia elnöke. A Szent-István-Társulat tudományos és Irodalmi Osztálya — amint azt ismertettük — külön alapszabályokkal *Szent-István-Akadémia* nevet és szervezetet nyert. A Szent-István Akadémia a múlt héten tartotta az új szabályzat alapján alakuló ülését. A közgyűlés az Akadémia elnökévé egyhangú akarattal dr. *Giesswein* Sándor prelátus-

kanonokot, a Szent-István-Társulat alelnökét, a Magyar Tudományos Akadémia tagját választotta meg. A főtítkári állásra dr. *Reiner* József egyetemi tanárt választotta. A szakosztályok alakuló ülése a napokban lesz. A kath. tanítóság nevében dr. *Giesswein* Sándor elnököt *Ember* Károly, az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács v. elnöke szeretetteljes szavakkal üdvözölte a Szent-István-Akadémia elnökévé történt megválasztása alkalmából. A tanítóság osztatlan tiszteletének ezen megnyilatkozását *Giesswein* Sándor dr. prelátus elnök benső köszönettel fogadta.

Pásztorjáték Malaczkán. A malackai róm. kath. elemi fiúiskola növendékei 1915. december 26-án a «Bűnbánó fiú» című pásztorjátékot adták elő. *Petrákovich* Pál igazgató-tanító az előadás tiszta jövedelmét, 130 koronát, a Malaczkán felállítandó háborúban elesett hősök emlékszobra alapja javára fordította. A pásztorjáték előadása nagy lelki élvezetet nyújtott a játékon megjelent szülőknek és a többi hallgatóságnak. A gyermekek sikerült szép játéka a vallásos érzület emeléséhez nagyban hozzájárult és a megjelentek osztatlan tetszésével találkozott.

Előadások az Országos Pedagógiai Könyvtár és Tanszermúzeumban. Az Orsz. Pedagógiai Könyvtár és Tanszermúzeum f. évi február hó 4-étől kezdve, nyolc egymást követő pénteken, mindenkor d. u. 5 órakor, előadásokat rendez azoknak a föladatoknak megvilágítására, melyek a világháború nagy éveiben szerzett tapasztalatok alapján tanügyi és köznevelési intézményeinkre vagy egyes tanulmányi ágakra a közeljövőben várakoznak. Az előadások sorrendje következő: *Február 4-én*: dr. *Szász* Károly: Közművelődési kérdésekről. *Kemény* Ferenc: A világháborúnak egyetemes nevelés- és is-

kológiai tanulságai. *Február 11-én*: dr. *Marczali* Henrik: A történet és a földrajz tanítása és a világháború. *Nagy* László: Az ifjúság erkölcsi nevelése a háború tanulságai alapján. *Február 18-án*: dr. *Imre* József: Pedagógiai feladatok a vakokkal és gyengélátókkal szemben. *Urhegyi* Alajos: Erkölcsi tartalmú olvasmány tárgyalása a népiskolában a hazaszerepre nevelés szolgálatában. (Gyakorlati tanítás keretében.) *Február 25-én*: dr. *Fest* Aladár: A háború és a középiskolák reformja. Dr. *Petri* Mór: A világháború tanulságainak alkalmazása a népnevelésre és népoktatásra. *Március 3-án*: dr. *Bozóky* Endre: A világháború tanulságainak felhasználása mennyiség-termesztani tanításunkban. Dr. *Koch* Nándor: Hogyan értékesítsük a háború tanulságait a természetrajz és vegytan tanításában. *Március 10-én*: dr. *Kacsóh* Pongrác: A háború és a zene. *Március 17-én*: gr. *Alexander* Bernát: A háború tanulságai az iskolai nevelésre. Dr. *Nádai* Pál: Izléskultúra és szülőföldszeretet. *Március 24-én*: *Berta* Ilona: A háború tanulságai és a nőnevelés. Dr. *Radnai* Rezső: Régi ideálok a nevelésben.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETEI.

M. T. Készséggel nyitunk tért a közleménynek. — **K. R., H. M., P. K., Sz. J., G. M., B. F., V. J. és Sz. M.** Levélben feleltünk — **P. P.** Köszönet a beküldött értesítésekért. — **H. M. és K. A.** A nem államsegélyes hitfelekezeti tanítók háborús segélye ügyében az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács elnöksége azonnal illetékes helyekre fordult kérelemmel. Az eredményről értesítést adunk. — **K. J.** Igen, részletesen írok. Az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács Pedagógiai Irodalmi Osztályának ügyrendjét már két és fél évvel ezelőtt elkészítette az elnökség. A szervezet a legközelebb tartandó tanácsülés elé kerül.

PÁLYÁZATI HIRDETÉSEK.

Esztergomi érseki megye.

Nagyülési róm. kath. iskolaszék kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Jövedelem: törvényszerinti lakás természetben, 3 hold 200 □ öl szántóföld, 3 hold 1200 □ öl kaszáló élvezete és kert, 32 kocsi tűzifa, 12½ hl. rozs és 12½ hl. árpa, földmunkaváltság 76 kor., államsegély 576 kor., misealapokból 16-36 kor., temetéseknel búcsuzatatókból szép mellékjövedelem. Kántoriakban jártas tanítók is pályázhatnak. Kellően felszerelt kérvények az iskolaszékhez febr. 20-ig küldendők. Tannyelv magyar, a nép anyanyelve kizárólag tót. *Iskolaszék.* Nagyülés (Bars m.) u. p. Kistapolcsány. 47 1—1

Nagyúny (Nyitra m.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettek. Javadalma: természetbeni szép lakás kerttel, 4 hold 465 □ öl szántóföld, melynek díjlevel szerinti bérátllaga 153 kor., de jelenleg ezen szántóföld bérbé van adva 1917. márc. 26-ig 248 kor.-ért, 21 köbméter kemény hasábfá 140 kor., 20 nagyméző rozs 240 kor., ismétlő iskoláért 100 kor., egyházi segély 78 kor., községi segély kántori 132 kor., tanítói 406 kor., uradalmi segély 10 kor., mint be nem számítható jövedelem: stóla minimális 90 kor., kert 20 kor., lakás 100 kor. (természetben.) A tót nyelv tudása szükséges. Választás febr. 2-án megejtetik. Folyamodványok Jókut (Nyitra m.) plébániahivatalhoz címzendők. 43 1—1

Besztercebányai egyházmegye.

Turóczremetei róm. kath. kántortanítói állásra pályázatot hirdettek. Politikai és urbéri községtől 355 kor. Uradalomtól 121 kor. Stóla 100 kor. 8 öl bükkfa, 80 kor. Szalma, szántó offera 22 kor. Államsegély 523 kor. Orgonálás 50 kor. Lakás, kert. Német nyelv ismerete szükséges. Terminus febr. 20. Mellékes jövedelem is. *Iskolaszéki elnökség.* 46 1—1

Kalocsai érseki megye.

A **boróci** róm. kath. iskolaszék egy hadbavonult tanítója helyettesítésére tanítót vagy tanítónőt keres, havi 100 kor. fizetés mellett jun. végéig. Megkivántatik magyar-német tanítói oklevél, mert a tannyelv magyar-német. Pályázati határidő febr. 5. Az állást febr. 15-én kell elfoglalni. *Róm. kath. iskolaszék.* 37 1—1

¡Kassai egyházmegye.

A **pósfalvai** (Sáros m.) róm. kath. kántortanítói állásra a következő fizetés mellett pályázat hirdettek. I. Tanítói fizetés: 1. Államsegély. 2. Tanulmányi alaptól 70-35 kor. 3. Hitközségtől 132 kor. II. Kántori jövedelem: a) Vallásalaptól 70-35 kor. b) 5 régi köből rozs (50 kor.).

c) Stólaris jövedelem változó (átlag 30 kor.) d) 2 kat. hold és 301 ööl szántóföld és 3600 ööl erdő rész haszonvétele (20 kor.) e) Kétszobás lakás a szükséges mellék-helyiségekkel. Választás február 16-án. Tót nyelv ismerete szükséges. *Olár Ignác*, lelkész. 53 1—1

Vehézi (Zemplén m.) róm. kath. iskolához a háború végeig helyettes kántortanítói állásra pályázat hirdettek. Fizetése a szorgalmi időre havi 80 kor. Pályázhatnak tanítónők is. *Iskolaszék*. 43 1—1

Nagyvárad latin szert. egyházmegye.

A bekéscsabai róm. kath. hitközség kántori állásra *jan. 31-ig* pályázatot hirdet. Javadalma: három szoba, konyha, kamra és pincéből álló lakás szükséges melléképületekkel és házikerttel. 41²/₁₀₀ hold szántóföld haszonélvezete (jelenleg haszonbérben). Fundációs misék után 272-09 kor. Egyházmegyei pénztárból 171-50 kor. Hitközségtől 108 kor. Róm. kath. elemi iskolában való énekantitásért 300 kor. és jövedelmező szabályozott stóla-illeték. Minden néven nevezendő adót a haszonélvező fizeti. Tót nyelv bírása szükséges. Kötelező énekpróba febr. 16-án d. e. 9 órakor tartatik. Utiköltség nem térített. Ha megfelelő pályázó nem található, új pályázat lesz hirdetve. Keleően felszerelt kérvények ngs és ft. *Nemeskey Andor* prépost-plébános úrhor küldendők. 13 2—2

Pécsi egyházmegye.

A dályoki (Baranya m.) községi iskolához a háború tartamára helyettes tanító vagy tanítónő kerestetik. Tannyelv magyar. Fizetés havi 100 kor., egyszobás lakás és fűtés. Az állás azonnal elfoglalandó. A kérvények az iskolaszéki elnökség címére küldendők. 19 2—3

A daróczi róm. kath. kántortanítói állásra *febr. 3-ig* pályázat hirdettek. Jövedelme a díjlevél szerint 1610 kor., melyből be nem számítható 278 kor. Tannyelv magyar. A ft. pécsi káptalanhoz intézett kérvények a vajszói (Baranya m.) róm. kath. plébániahivatalhoz küldendők. Az iskolagondnokság. 40 1—1

A baranyakistaludi róm. kath. iskolához helyettesi állásra *febr. 12-ig* pályázat hirdettek. Pályázhatik férfi és nő. Fizetés havi 80 kor. és 20% drágasági pótlék, egyszobás lakás a legszükségesebb bútortalattal. Kötelmék: a III—VI. vegyes és az ismétlősök fiúosztályát tanítani, a kántoriakat szükség esetén önállóan is végezni. *Iskolaszék*. 45 1—1

Székesfehérvári egyházmegye.

Pusztavámi (Fejér m.) róm. kath. iskolaszék hadbavonult tanítója helyettesítésére férfit, tanítónőt vagy ovónőt keres havi 100 kor. és butorozatlan szoba fizetés mellett. Az állás azonnal elfoglalandó. *Bardon István* isk. elnök. 42 1—1

Agárd pusztai kántortanítói állásra (Fejér m., u. p. Dinnyés, saját vasuti állomással) pályázat hirdettek *febr. 6-ra*. Javadalmazás: 3 szobás lakás mellék-helyiségekkel; természetben: 700 kiló buza à 15 fill. 105 kor., 1260 kiló rozs à 12 fill. 151 20 kor., 390 kiló árpa à 10 fill. 39 kor., 342 l. bor à 40 fill. 136 80 kor., 7 m. hasábfű à 7 kor. 49 kor., 1 5 hold kukoricaföld szántással à 24 kor. 36 kor., 1 tehén téli és nyári tartása 80 kor., 1 növendékmarha fölnevelése 40 kor., 1 sertés legelőre járása 10 kor., stóla 20 kor., ismétlő iskolások tandíja 40 kor., házi kert és 300 ööl kenderföld 20 kor., alapított misékért 10 kor., összesen 737 kor., ami a törvényes fizetésből hiányzik, az készpénzzel lesz pótolva havonként előre. Iskolafűtésre és ostyasütésre jár 36 q hazai szén. Irodai munkálatokért az uradalom részére 1 tehén téli és nyári tartása 80 kor. Mielőbbi személyes megjelenés kívánatos, de nem díjaztatik. A *Nádasdy Tamásné* grófné kegyúrnőhöz címzett kérvények az agárdi plébániahivatalhoz küldendők. 44 1—1

Szombathelyi egyházmegye.

Az elhalálozás folytán megüresedett perenyei (Vas m.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettek. Javadalom az 1908. évben felvett javadalmi jegyzőkönyv szerint minimális értékben felvéve. Lakás: 2 szoba, konyha, éléskamra, istálló, sertésöl, pajta. 4 kat. 664 ööl szántóföld, pénzértéke 160 kor., 234 ööl rét, pénzértékben a temetőben termelt széna és sarjával együtt 3306 kor., 10 kat. 692 ööl erdő, melyből a község évente 6 ööl vegyes tűzfát levág és a tanító udvarára szállít, értéke 120 kor. Szolgálmányok: kétszeri szántás, vetés, trágyakihordás értéke 122-16 kor. Tandíj címén 143 kor. Fizetési-kiegészítési államsegély 215 kor. Stóla-jövedelem 14 kor. Nep. János litániákért 22-50 kor. Ostyasütés és harangozás a javadalmi jegyzőkönyvbe felvéve nincs, ennél fogva az érte járó 30 kor. az alapfizetésbe sem számítatik. Karcgabona: 784 q buza, 720 q rozs. Az adót a javadalmas fizeti. Kérvények febr. 4-ig a nagygyeneci (Vas m.) plébániahivatalhoz küldendők. A választás *febr. 6-án* a d. e. isteni szolgálat alkalmával tartatik. Személyes megjelenés előnyös. Vasuti állomás, postája Nagygyeneci (Vas m.) 41 1—1

Németszenci (Vas m.) róm. kath. osztálytanítói állásra *febr. 6-ra* a pályázat megújítatik. Járandóság a hitközségtől: 1 szoba, 8 m. fa és 400 kor. A többi államsegély. Nők is pályázhatnak. *Iskolaszék*. 51 1—1

Váci egyházmegye.

Dunaharaszti (Pest m.) községben nyugalomba vonulás folytán a róm. kath. kántortanítói állás megüresedett. Mindazok, kik ez állásra pályázni óhajtanak, felhívattak, hogy pályázati kérvényüket a megfelelő okmányokkal felszerelve *jan. 31-ig* a róm. kath. iskolaszék elnökehez nyújtsák be. A német nyelv ismerete okvetlenül szükséges. A választás febr. 5-én történik, melyen a próba-éneklés miatt a pályázókna meg kell jelenniök. Utiköltséget nem térítünk meg. A megválasztottak az állást febr. 15-ig okvetlenül el kell foglalnia. 38 1—1

Dunaharaszti (Pest m.) községben a róm. kath. fiúiskolánál egy osztálytanítói állás van üresedésben. A pályázati kérvények keleően felszerelve *jan. 31-ig* a róm. kath. iskolaszék elnökének nyújthatók be. Német nyelv ismerete szükséges. Nők is pályázhatnak, mert az állást most is női helyettes tölti be. 39 1—1

Hódmezővásárhelyre egy jóhangú és jómagaviseletű róm. kath. kántorsegédet keresek. Evi fizetése 500 kor., koszt, lakás, fűtéssel és villanyvilágítással. Ágynemű és mosás nem adatik. Pályázati határidő *febr. 20*. Folyamodványok alulírottához küldendők. *Simon József*, kántor. 50 1—1

Veszprémi egyházmegye.

Galamboki (Zala m.) róm. kath. iskolához február, március, április, május hónapokra helyettes tanító vagy tanítónő kerestetik. Fizetése havi 80 kor., lakás fűtéssel, Állás azonnal elfoglalandó. *Iskolaszék*. 49 1—1

Szerényigényű tanítójelöltet segédtanítóul alkalmaznék erre a tanévre. Fizetés havi húsz korona és teljes ellátás. Megkeresések sürgősen alanti címre küldendők. *Hoffmann István* kántortanító, Szanda, Nógrád megye. 52 1—1

Kitünő fehér bort küldök 90—100 fill.-vel **SZÓKE SÁNDOR** tanító, Gyöngyös. 988—3